

עולמ"ס

עלון עולמ"ס מציג את הפעילות השוטפת של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בזירה הבין-לאומית. עלון זה מספק מידע על פרויקטים מיוחדים שנעשו בלשכה חלקם בעקבות משבר הקורונה.

במהדורה זו:

- הצטרפות מדינת ישראל לפרויקט EuroMoMo לדיווח ומעקב אחר נתוני תמותה, בעקבות מגפת הקורונה.
- שיתוף פעולה בין ארגון ה-OECD, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ומשרד הכלכלה בנושא מדידת סחר בערך מוסף.
- העברת נתוני מדינת ישראל לקרן המטבע העולמי באמצעות התקן המתקדם: SDDS PLUS
- נציגת ישראל מהלמ"ס סופי ארצב, נבחרה לשמש כיו"ר שותפה באחת מקבוצות העבודה החשובות של ה-OECD בנושא חינוך.

הצטרפות מדינת ישראל לפרויקט EuroMoMo לדיווח ומעקב אחר נתוני תמותה בעקבות מגפת הקורונה

EuroMoMo (European Mortality Monitoring) נתמכת על ידי ה- ECDC (European Centre for Disease Prevention and Control) וארגון הבריאות העולמי (WHO), ומטרתה לעקוב אחר התמותה ולמדוד עודף תמותה כתוצאה משפעת עונתית, מגיפות או גורמים אחרים המהווים איום לבריאות הציבור.

הפרויקט הוקם לפני כעשור במטרה לבסס מערכת למעקב שוטף אחר נתוני התמותה במספר רב ככל הניתן של מדינות באירופה וכדי לנטר בזמן אמת עודף תמותה משפעת ומגורמים אחרים המהווים סיכון לבריאות הציבור. זיהוי מוקדם של עליה בתמותה מאפשרת התמודדות טובה יותר עם מגיפה ומהווה בכך תרומה חשובה לבריאות הציבור.

EuroMoMo מציגה נתוני תמותה שבועיים של 29 מדינות החברות בה ופעילותה מרוכזת בדנמרק. ניטור התמותה מבוסס על דיווח שבועי מכל המדינות החברות ברשת של מספר נפטרים לפי יום פטירה. על סמך נתונים היסטוריים מכל מדינה הכוללים את תאריכי הפטירה ותאריכי הדיווח פותח מודל סטטיסטי לתיקון איחור בדיווח, כך שהנתונים מעובדים למועד עדכני ביותר.

מגיפת הקורונה שגרמה לתחלואה רבה ולעליה בתמותה הביאה לצורך בניית עודף התמותה בישראל ובהשוואה למדינות אחרות.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה המפרסמת את נתוני התמותה בישראל פנתה באוקטובר 2020 לרשת בבקשה להצטרף ובקשתה נענתה בחיוב. הטמעת השיטות והמערכת לעיבוד הנתונים נמשכה כחודש והחל מסוף דצמבר 2020 נתוני ישראל כלולים בדוח השבועי של הרשת.

שיתוף פעולה בין ארגון ה-OECD, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ומשרד הכלכלה בנושא מדידת סחר בערך מוסף

תהליך הגלובליזציה המואץ בכלכלה העולמית בכלל ובישראל בפרט, הביא לשינויים מבניים בתהליך הייצור, אם בעבר ייצור מוצרים נעשה כולו, במדינה אחת או שתיים, הרי שכעת סחורות ושירותים רבים מיוצרים בשרשרת ייצור עולמית.

בסטטיסטיקה הקיימת כיום, מפורטים נתוני היצוא והיבוא הישירים בין שתי ארצות ולכן היא מוגבלת ואינה משקפת נכונה את הסחר הבינלאומי. מדידה נכונה יותר תפרק את המוצר לכלל החלקים המשתתפים בייצור הנעשים במדינות שונות, לפי היתרון היחסי שלהן. סטטיסטיקה זו תיתן לקובעי המדיניות כלים טובים יותר לנתח את הסחר הבינלאומי בבואם לכרות הסכמים עם מדינות שונות.

בשנתיים האחרונות הוקם מיזם משותף ללמ"ס, משרד הכלכלה וארגון ה-OECD שמטרתו לשפר, להרחיב ולהעמיק את המידע הסטטיסטי בנושא. השיפור יאפשר מדידת סחר בערך מוסף (TIVA - Trade in Value Added) וייתן את הכלים לאפיין את שרשרת הערך הגלובלית (Global Value Chain-GVC).

לצורך פיתוח אומדנים סטטיסטיים חדשים, או הרחבת האומדנים הקיימים והתאמתם למציאות המשתנה חברו יחד קובעי המדיניות הנדרשים לקבל החלטות כלכליות המגובות בנתונים, הלמ"ס האחראית על בניית האומדנים סטטיסטיים וספקי הנתונים על מנת ליצור סטטיסטיקה מתקדמת, עדכנית ואיכותית יותר.

על אף אתגרי מגפת הקורונה, התחלנו בהרחבת הסטטיסטיקה הקיימת, בנושאים אותם ניתן לפתח בעלויות נמוכות, בעזרת משאבים קיימים ונגישים (low hanging fruits), לראשונה מזה שנים פירטנו את התיירות הנכנסת לפי המדינות מהן מגיעים התיירים, התחלנו לאמוד את לוחות היצע ושימושים (SUT-Supply-Use Tables) לשנים קודמות, שיהוו בסיס ללוחות היצע ושימושים רחבים (ESUT-Extended Supply-Use Tables) אותם נתחיל לפתח בקרוב, ובאמצעותם ניתן להגיע למידע הנדרש על פי הנחיות ה-OECD, ובהתאם לדרישות המשתמשים.

בהצלחה לכולנו במשימה חשובה זאת שתצעיד את ישראל צעד נוסף לעבר קדמת הסטטיסטיקה העולמית.

אחד ההישגים של הפרויקט הוא, הידוק שיתוף הפעולה והקשרים של הלמ"ס עם השותפים למס"ל (מערכת סטטיסטית לאומית)!

העברת נתוני מדינת ישראל לקרן המטבע העולמי באמצעות התקן המתקדם : SDDS PLUS

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עוסקת בפעילות ענפה בזירה הבינלאומית. רבים מעובדי הלשכה חברים בקבוצות עבודה בינלאומיות בתחומים שונים בהם תורמים ידע ולחילופין שואבים מידע שיכול לסייע לשיפור עבודת הלמ"ס, ומדי שנה מועברים מאות אלפי פרטי מידע המשקפים את מצבה של מדינת ישראל מבחינה דמוגרפית, חברתית וכלכלית המידע מועבר באמצעות שאלונים וסקרים לארגונים הבינלאומיים, העברת מידע זו שמה את ישראל על המפה ומציגה אותנו ביחס לשאר המדינות.

הלמ"ס מבצעת שיתופי פעולה מפרים ואיכותיים עם ארגונים בינלאומיים. אחד המיזמים עליהם אנו עובדים בשנים האחרונות, והשנה יצא לאור הוא תוספת של העברת מידע לקרן המטבע העולמי באמצעות דף ה- SDDS PLUS באתר ה-IMF (קרן המטבע העולמית).

SDDS PLUS הינו תקן המיוחד להפצת נתונים (Special Data Dissemination Standard- PLUS) שמטרתו לסייע למדינות מתקדמות מבחינה סטטיסטית בפרסום נתונים כלכליים ופיננסיים מקיפים, מהימנים ועדכניים בסביבה של המשך אינטגרציה כלכלית-פיננסית.

יזמות תקני הנתונים החלו באמצע שנות ה-90 במטרה להגביר את שקיפות הנתונים של המדינות החברות בארגון ולקדם פיתוח של מערכות סטטיסטיות יציבות. בעקבות המשברים הפיננסיים באמצע שנות ה-90 ובסוף שנות ה-2000, הובנה החשיבות של תקני הפצת נתונים, והחיסרון שבהיעדר מידע.

ישראל, היתה אחת המדינות הראשונות שהצטרפו בשנת 1996, לפרסום הנתונים באתר קרן המטבע העולמי, על פי תקן ה- SDDS, שמגדיר באופן מדויק מהם הנתונים שיש לפרסם, איך לייצר נתונים, לאיזה תקופה הם מתייחסים וכדו'.

השנה, הצטרפה ישראל למדינות המתקדמות שמפרסמות את המידע על פי תקן ה- SDDS PLUS הנתונים כוללים מידע ממקורות שונים ובהם נתוני הלמ"ס, בנק ישראל ומשרד האוצר והם מפורסמים בהתאם לנושאים הנדרשים לכיסוי במסגרת הדיווחים השוטפים על פי התקן הבין-לאומי הגבוה. נושאים אלו כוללים את התוצר המקומי הגולמי (תמ"ג), מדדי מחירים, אבטלה, גירעון הממשלה, כמות הכסף שבידי הממשלה, הגירעון במאזן התשלומים ורזרבות מט"ח והחל מהשנה ישראל מפרסמת גם את הרכב המטבעות של הרזרבות של ישראל, ההשקעות בתיק ניירות הערך למסחר, ההשקעות הישירות, אינדיקטורים ליציבות פיננסית, פעולות המגזר הממשלתי וחוב המגזר הממשלתי. חשוב לציין כי ליד כל סדרת נתונים מופיע הפניה להסברים אודות הסדרה, ואופן הכנת הנתונים וכדו' (Metadata).

נוסף לכך העברת ישראל לתקן ה- SDDS PLUS כלל גם עבודה טכנולוגית מאתגרת בה שופרה הטכנולוגיה להעברת הנתונים לקרן המטבע, וכיום הם מועברים ממחשב למחשב באמצעות תקן להעברת נתונים הנקרא SDMX (Statistical Data and Metadata eXchange).

בהודעה מיוחדת שהוציאה קרן המטבע הבין-לאומית (22.12.2020) כתב לואי מארק דושארם, מנהל מחלקת הסטטיסטיקה ומנהל הסטטיסטיקה הראשי וה- CDO בקרן המטבע, כי "הפצת הנתונים החדשים במסגרת ה- SDDS Plus תהיה יקרת ערך לפיתוח הבנה מעמיקה ומושכלת יותר של הערכות ביצועי המגזר הפיננסי בישראל, של קשרים פיננסיים חוצי גבולות ושל פגיעות של המשק לעזעזועים".

חשוב לציין כי העברת ישראל לתקן המתקדם התקיים הודות לשיתוף הפעולה ההדוק של גורמים שונים במערכת הסטטיסטית הלאומית, ובהם בנק ישראל, משרד האוצר ועוד.

הנתונים זמינים באתר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) ובלוח הפרסומים שבאתר קרן המטבע הבין-לאומית.

נציגת ישראל מהלמ"ס, גב' סופי ארצב, נבחרה לשמש כיו"ר שותפה באחת מקבוצות העבודה החשובות של ה-OECD בנושא חינוך

חינוך הוא תהליך של למידה שבו האדם רוכש ידע, התמקצעות, מיומנויות, ערכים או עמדות. החינוך מאפשר לאדם לממש את יכולותיו ולמדינה להשביח את ההון האנושי שלה ובכך למצות את הפוטנציאל האנושי של אזרחיה. ממשלות בכל העולם מעוניינות לבחון את הקשר שבין חינוך והשכלה לתחומים אחרים בחיים ולחקור קשר זה גם בהשוואה בין-לאומית. מטרתן היא ליזום ולפתח מדיניות שתשפר את הסיכויים החברתיים והכלכליים של הפרט ולספק תמריצים שיגבירו את המוטיבציה ואת התשואה שברכישת השכלה.

במשך שנים רבות תורם ארגון ה-OECD למאמצים אלו. התרומה של ה-OECD באה לידי ביטוי בפיתוח של כ-25 אינדיקטורים של חינוך בהשוואה בין-לאומית במסגרת תכנית INES (Indicators of Education Systems). תכנית זו מספקת נתונים על ביצועי מערכות החינוך ב-37 המדינות החברות ב-OECD, והיא הבמה הבין-לאומית העיקרית להצגת סטטיסטיקה של חינוך. כל האינדיקטורים מתפרסמים מדי שנה בפרסום הדגל של ה-OECD בנושא חינוך - Education at a Glance.

עם הצטרפות ישראל לארגון ה-OECD בשנת 2010, הלמ"ס מעצם היותה הגוף הרשמי בישראל האמון על פרסום נתונים סטטיסטיים, הפכה לשותפה פעילה בתוכנית INES לצד משרד החינוך. בשיתוף עם משרד החינוך, הלמ"ס אחראית לא רק על ריכוז, תיאום ודיווח על הנתונים באופן שוטף לאורך כל השנה, אלא גם משתתפת פעילה בעיצוב האינדיקטורים.

תכנית INES מתחלקת לשלוש קבוצות עבודה: WP, NESLI ו-LSO. האחרונה שבהן היא אולי החשובה ביותר מבחינת עבודת הלמ"ס.

קבוצת LSO (Labor Market and Social Outcomes of Education)

עוסקת בתכנון ובפיתוח של אינדיקטורים העוסקים בהשלכות הכלכליות והחברתיות של חינוך והשכלה. עבודת הפיתוח של הקבוצה מתמקדת בקשרים המורכבים שבין השכלה, שוק העבודה והיבטים כלכליים וחברתיים בכלכלות גלובליות. הקבוצה עוסקת בשאלות כגון מהי רמת ההשכלה של האוכלוסייה? באיזה אופן היא קשורה להשתתפות בשוק התעסוקה? מהי רמת ההשתתפות של אוכלוסייה בוגרת בלמידה פורמלית ובלתי פורמלית? והאם יש לרמת ההשכלה השלכות חברתיות כגון על רמת הבריאות, השתתפות בפעילות ספורט, קשרים חברתיים או תדירות קריאת ספרים?

הקבוצה מורכבת ממומחים וממתאמים לאומיים בנושא סטטיסטיקה של חינוך מהמדינות החברות ב-OECD. העבודה בקבוצה מאופיינת בתהליכים ארוכי טווח, וחלק מהאינדיקטורים עוברים תהליכי תכנון ופיתוח רב-שנתיים. ההשתתפות של הלמ"ס בקבוצת עבודה זו מאפשרת לה לא רק להיחשף לסטנדרטים הבין-לאומיים המובילים והמחייבים בכל הנוגע לסטטיסטיקה של חינוך והשכלה, אלא גם להשפיע על עיצובם.

הקבוצה נפגשת פעמיים בשנה. בשנה האחרונה, בשל מגפת הקורונה, המפגשים התקיימו באופן מקוון, וכך גם צפויים להתקיים בעתיד הנראה לעין.

בשנת 2016 החלה סופי ארצב מאגף בכיר חינוך וחברה בלמ"ס לשמש כנציגה בקבוצת LSO (עד אז סופי הייתה מעורבת בעבודה הקשורה לריכוז הנתונים ולדיווח עליהם לתוכנית INES בכלל ולקבוצת LSO בפרט). מאז הצטרפותה לקבוצה, סופי נוטלת חלק פעיל בעבודת הקבוצה שבא לידי ביטוי בין היתר בפגישת הקבוצה בישראל ב-2018 באירוח הלמ"ס, וכן בהובלת הפקה של אינדיקטורים חדשים.

במרץ 2021, קיבלה סופי הצעה מראש קבוצת LSO וממזכירות ה-OECD לשמש יו"ר שותפה (Co-Chair) בקבוצת ESO. זוהי אחת מארבע קבוצות העבודה של ה-LSO העוסקת בבחינת הקשרים שבין השכלה להשלכות חברתיות שונות.

במסגרת תפקידה של סופי כיו"ר שותפה ב-ESO, היא תוביל את פיתוח האינדיקטורים הרלוונטיים ותנחה את הקבוצה במפגשים.

בכל שנות קיומה של תוכנית INES (יותר מ-12 שנה), זו הפעם הראשונה שנציג ישראלי משמש כיו"ר של קבוצה או תת-קבוצה בתוכנית. זהו הישג וכבוד גדול ללמ"ס ולישראל! לייצוג זה יש השפעה חשובה על מעמדה של ישראל בזירה הסטטיסטית הבין-לאומית.

